

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi pol, in velja po pošti za celo leto 4 glđ. 60 kr., za pol leta 2 glđ. 40 kr., za četrtletja 1 glđ. 30 kr.
V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVI.

V Ljubljani 25. mal. travna 1873.

List 17.

Šmarnice.

Minuli so merzli zimski dnevi. V vsej krasoti nam sije prijazno spomladansko solnce, novo življenje se vzbuja v naravi in že se nam bliža v celem letu gotovo naj lepši mesec, cveteči majnik. — Kakor dober otrok, kar ima naj lepšega, rad daruje ljubljene materi, tako so tudi pobožni verni ta mesec posvetili svoji nebeški Materi Mariji; imenujejo ga Marijin mesec, in vpeljale so se v njem šmarnice, to je posebna pobožnost Mariji na čast. Naj smem nekoliko spregovoriti o tej pobožnosti. —

Šmarnice so se pričele obhajati proti koncu preteklega veka v Rimu, in sicer iz sledečega nagiba. Kakor se sploh rado zgodi, da nehvaležni človek zlorabi dobrote, katere vsaki dan prejema iz roke dobrotljivega Stvarnika, ter ga dostikrat ravno z njimi naj huje žali, ne da bi mu bil zanje hvaležen, tako so začeli proti koncu preteklega veka posebno po italijanskih mestih brezbožniki oskrunjevati nedolžno spomladansko veselje in krasne majnikove dneve z nesramnimi veseljami in mehkužnimi gerdobjami*), pozabivši da nam Bog kinča in krasi naravo za to, da bi z nedolžnim srcem veselili se njene lepote in v njeni krasoti spoznali njegovo slavo. Da bi ta zavest oživela, in bi se one hudobije zaterle, sklenejo nekatere pobožne duše v Rimu, na čelu njih misijonar pater Lalomia, mesec majnik posvetiti Mariji v službo, ter vpeljejo v čast prečiste Device posebno pobožnost, ki jo Slovenci „šmarnice“ imenujemo.

Hitro se je potem razširjala ta pobožnost po raznih krajih katoliškega sveta, in papež Pij VIII je vsakemu, ki jo opravlja, podelil l. 1815 za vsak dan 300 dni odpustkov, enkrat v mesecu pa popolnoma odpustek z navadnimi pogoji.

Povsod so verniki radostni sprejeli to pobožnost, in z velikim veseljem se je vdeležujejo. In kako bi se ne, ker češčenje Marije, mogočne in dobre Matere Božje, je že sploh posebno priljubljeno opravilo. Češčenje Marije D. v majniku, pri šmarnicah, se pa še z neko posebno miloto in ljubeznjivostjo prikupuje blagemu in občutljivemu sercu. Po dolgem spanju k zopet novemu življenju obujena narava, prijazno spomladansko solnce, mlado zelenje in nježno cvetje, zraven veselo čverčanje nedolžnih ptic, vse to nas nekako gane in omeči, tako da nam vsaka pobožna misel z neko nenavadno lahkoto in miloto segne do serca; vse to nas pa tudi prav živo spominja Marije, ki je tako lepo podobna veselemu majniku. Kakor majnik prerodi naravo, tako tudi ona človeškemu rodu prinese novo življenje. Greh je bil otemnil

človeški um, ter zamoril dušno življenje; tema in smert je gospodovala povsod: kar se prikaže ona, o kateri govori visoka pesem: „Quae est ista, quae progreditur, quasi aurora consurgens?“ — Kdo je ona, ki vzhaja, kakor jutranja zarija?“ — Prikaže se Marija s svojim Božjim Sinom, solncem pravice in milosti, ki s svojo lučjo prežene temo, zadosti za greh, in smert premaga. Novo življenje se začne, življenje svetlobe in milosti.

Kako pa je z imenovano pobožnostjo pri nas? So li šmarnice po Slovenskem vseskozi razširjene? — Eno naj lepših lastnosti vernega ljudstva slovenskega je prav posebna, globoko v narodu vkoreninjena ljubezen in vdanost do nebeške Matere Marije. Veliko število njej v čast posvečenih cerkev po slovenskih gorinah in številne množice pobožnih romarjev, ki skozi vse leto dan za dnevom obiskujejo Marijne božje pota, nam to zadosti jasno spričujejo. Ni tedaj čudo, da so tudi šmarnice Slovencem jako dobro došle. In res opazujemo z veseljem, da so se posebno po mestih in terjih (vsaj kolikor nam je znano) že povsod vpeljale. Se vé, da imajo ravno tod tudi sem ter kacega zagrizenega sovražnika. Pa tudi po deželi so se šmarnice že prav zelo razširile; a vender jih po mnogih farah, kjer bi se jih ljudje gotovo tudi prav radi vdeleževali, še zdaj nimajo in še tudi nič ne mislijo na to, da bi jih začeli. Za izgovor se navadno postavlja, da so šmarnice namenjene in pripravne le za mesta, da se na kmetih ne morejo s koristjo in vspehom opravljati, ker so ljudje z opravi preveč obloženi, tako da se ob delavnikih ne morejo odtergati od dela.

Ali so pa vzroki res povse resnični in veljavni? Ali so šmarnice res pripravne samo za mesto; ali ni morebiti tudi za na deželo primerna ta pobožnost? Na to odgovorimo sledeče.

a.) Šmarnice na deželi niso neprimerna pobožnost, marveč imajo ravno tu prav lep pomen. Bistvo te pobožnosti je v tem, da si s pomočjo na novo oživljene naravne lepote in krasote skušamo v sercih obujati občutke ljubezni in sinovske vdanosti do nebeške Matere. Opira se tedaj ta pobožnost posebno na naravo. Kje ima torej lepši pomen, kakor ravno na deželi med prostim ljudstvom, ktero živi z naravo vedno v naj tesnejši dotiki? Kje ji je pričakovati boljšega vspeha, kakor ravno tu, kjer se nahaja toliko gradiva, toliko pripomočkov za vzbujevanje pobožnih občutkov? Mogočno proti nebu kipeči snežnik, kakor daleč po planjavi razprosterto polje, visoko, z duhtečim cvetjem okinčano drevo, kakor najmanjša travica, vsaka živalica, vsa narava razodeva veličastvo in slavo Božjo, vpodobljuje krasoto in lepoto Marijino. Ako se pri šmarnicah na to dela, da bode ljudstvo pri občevanju z naravo vse to

*) K tako imenovanim „izletom“ se rado kaj pritakne, kar ni ne Bogu na čast in ne „izletavcem“ v poštenje.

tudi čutilo, kako lep sad si pač potem smejo obetati šmarnice med prostim ljudstvom!

b.) Res je sicer, da je kmet z delom zlo preobložen, in zato se na kmetih ne morejo kakor po mestih šmarnice obhajati popoldne ali proti večeru, ker bi ravno delo pretergale in bi se veliko časa zgubilo. To pa tudi ni ravno potrebno, temuč primernejše je za deželo to, kar imajo že po mnogih farah, da je namreč sv. maša z blagoslovom in ob enem primerno berilo zjutraj na vse zgodaj, še preden je čas iti na delo. Tako se le malo zamudi, ker v majniku še ni veliko takega dela, da bi se moralo in moglo na vse zgodaj opravljati.

c.) Slednjič pa uči skušnja, da povsod, kjer so se že šmarnice po deželi vstanovile, se opravljajo s prav dobrim uspehom. Z veseljem in v obilnem številu hiti ljudstvo od vseh strani proti cerkvi, kamor ga kliče zvonov glas, vabljivo doneč v jutranjem mraku. Milo se razlegajo med sv. mašo domače pesmi, vse ljudstvo pa pobožno moli. ter pogostoma zre v podobo Marijno tam na obilno okinčanem altarcu. In ko je služba Božja pri kraju, vsi veseli in zadovoljni hité zopet proti domu in potem z lahkim srcem in mirno vestjo vsak na svoje delo. Nikdo ne misli, da je kaj zamudil. Božji blagoslov jih spremlja pri delu.

Iz povedanega je jasno, da se morejo tudi na deželi prav lepo in z dobrim uspehom opravljati šmarnice, in da je opravičena želja, naj bi se povsod, kjer posebne okoliščine ne branijo, pričela ta pobožnost. —

Pa še nekaj bi radi opomnili o tej reči. Podlaga majnikovi pobožnosti, kakor smo že rekli, je lepota in krasota naravina, ki se nam razodeva ob tem času v vsej obilnosti, ter ima mogočen vpliv do vseh naših čutil. Kolikor več čutil pa kaka reč zadene, toliko bolj, pravimo, se prime človeka, toliko globokeje mu seže do serca. Šmarnice so tedaj pobožnost, ktera ne deluje toliko na um, marveč na serce, ktera je zato posebno pripravna, globoko v serce vcepiti čuti pobožnosti in žive vere. To pa se more še posebno doseči pri otrocih, katerim um še ni sicer razvit, serce pa jim je mehko, rahlo-čuteče in pripravno za take vtise; in ravno pri njih je pa to tudi naj večje veljave, zakaj čuti pobožnosti in žive vere, vcepljene v nedolžno otroško serce, vdomače in vkoreninijo se v njem čudovito, in rodovitniše kakor naj temeliteji poduk in naj lepši dokazi upirajo se v poznejših letih silovitim napadom brezboštva in brezvéststva, na ktere mora zlasti dandanes vsakdo biti pripravljen. Zatorej naj bi gospodje duhovni ves svoj vpliv, ki ga imajo do mladeži, bodi si v šoli ali sicer, obračali v to, da tudi njej naklonijo dobiček, ki ga obrodijo šmarnice v tako obilni meri. S kterimi sredstvi se da to naj bolje doseči, kako veselje do tega sv. opravila zvišati, ni tukaj preiskavati. Omenjamo v tem oziru le malenkost, ki pa prav lepo razodeva čuteče otroško serce. Pokaže se namreč pri dobrih otrocih posebno veselje, nabirati cvetice za kinč altarcu ali podobe Marijine. Le malo jim je treba spomniti, in berž ti naberejo cele šopke snežnobelih dišečih šmarnic, in te prosijo, da bi se djale na altar. Spolni jim željo, in porabi to priliko, da jim vžigaš nedolžne serca z blagimi čutili ljubezni in vdanosti do nebeške Matere. Lepe šmarnice se prav podajo na altarcu, in Marija bo gotovo rada sprejela male darilca iz nedolžnih ročic. —

Sklepaje pristavljamo le še željo, da bi se že precej letos pričele šmarnice v mnogih krajih, kjer jih do zdaj še ni bilo, povsod pa naj bi se z najboljšim uspehom obhajala lepa ta pobožnost v dušni blagor ljudstvu, v rešenje sv. Očeta Pija IX in v čast in slavo Marije, Božje Matere.

O keršanskem domoljubju.

Človek je družno, socialno bitje! Že kot novorojeno dete je tako bistveno navezan na človeško družbo, da drugače še svojega življenja ohraniti ne more. Taista potreba se kaže tudi v poznejšem njegovem življenju; zakaj naj modrejši Stvarnik je tako vstvaril človeka, da sam za-se nikakor in nikoli ne zadostuje v vsakem obziru, ter je razdelil posamne moči iz zmožnosti tako, da drug drugega pomanjkljivost nadomestuje s svojim prizadevanjem, — česar ne more ta, zamore drugi. Toda ne samo gledé telesa in telesnega, fizičnega življenja, ampak veliko bolj še gledé imenitnejšega dela svojega bitja, gledé duha, mora človek biti v dotiki z drugimi ljudmi. Samemu sebi prepuščen, brez vsake zveze z drugimi, bi se njegov po razvitku hrepeneči duh olikati ne mogel, ostal bi vedno le na prvotni nizki stopinji, kakor to zadostno poterjuje skušnja. Tako je tedaj človek že po svoji višji vredbi, toraj po volji Božji, navezan na družbo. „Človeku ni dobro samemu biti,“*) veljá tudi tu.

Vsi smo udje velike človeške družbe. Ali ta obširna, vse ljudi obsegajoča družba razpade spet v mnogo razdružb, večjih ali manjih po številu udov, iz kterih je vsaktera sestavljena. Važna za mojo nalogo je zlasti država, naša domovina v širjem pomenu tista večja družba, v kateri se zedinjujejo posamni ljudje po stalnih postavah z namenom: braniti svoje pravice proti sili notranjih in vnanjih sovražnikov, ter pospeševati med seboj občni blagor. Da se pa tudi v resnici doseže ta ravno tako težavni kakor blagi namen, je brezpogojno potrebno, da posamni ljudje, kolikor je na njih ležeče, svoje moči obračajo v prid in korist družih, da se pridno poprijemajo sredstev podeljenih jim v dosego občnega blagra, in da se z zedinjenimi močmi ustavljajo vsakemu prederznemu početju tistih, ki hočejo v kteremkoli obziru kaliti javni mir in splošni blagor. In v takovem delovanju, v takovem prizadevanju se razodeva ravno domoljubje.

Kaj pa je tedaj domoljubje? Beseda sama pové, da je — ljubezen do doma, do domovine. Razločujemo pa v ljubezni dvojno stran, ali čutje in iz tega izvira-joče nagnjenje do ljubljene stvari, ali pa temu čutju in nagnjenju priimerno delovanje. S samim golim nagnjenjem bomo domovini le malo koristili, ali pa nič, razodevati se mora toraj ono v dotičnem djanji, k čutju mora pristopiti prizadevanje, trud. Po tej izpeljavi bi bilo toraj domoljubje: „nagnjenje do domovine, sklenjeno s pridnim prizadevanjem pospeševati njen blagor“. To veljá o domoljubju sploh. Razločiti nam je pa treba med navadnim domoljubjem, kakoršno je bilo znano že paganom, in med vzvišenim keršanskim domoljubjem, ktero se močno loči od tega, ker uno nima čednostne vrednosti, ktere pa temu ne moremo odreči.

Bistvo keršanske kreposti je iskati v dobri volji zmerom storiti svojo dolžnost, ravno zavoljo tega, ker je dolžnost, ker Bog tako hoče in vest to ali ono vleva, brez ozira na nam vgođen ali nevgoden nasledek za to življenje. Ljubezen toraj, ki izvira le iz natornih, večji del popačenih nagibov, ktere vir tedaj ni prav čist, ne more biti keršanska čednost. Iz takega ne prav čistega vira pa rado izvira domoljubje v navadnem pomenu. Vdeležuje se namreč človek v večji ali manjši meri sreče ali nesreče svoje domovine; ako tedaj le zato ljubi domovino, ljubi prav za prav le samega sebe. Tak domorodec se ne boruje za pravice svoje domovine, ker je to dolžnost njegova, ampak zavoljo tega, ker vé, da oskrunjenje javnih pravic škoduje tudi nje-

*) Gen. II, 18.

mu samemu; on ne spolnuje postav zavoljo tega, ker se v njih razodeva volja Božja, ampak ker se mu dozdevajo koristne in ker ga je prepričala skušnja, da prelomljenje postav napravi nered, ki ima tudi zanj žalostne posledice.

Navadno se opira domoljubje tudi na druge vzroke, n. pr. na lepe lastnosti vladarjeve, na zasluge in značajnost soderžavljanih, na postave razodevajoče posebno modrost in blagost, itd. Da ljubezen opirajoča se zgolj na take in enake postranske prednosti ne more biti keršanska čednost, se umeje že samo ob sebi. —

Pa tudi tega ne smemo prezirati, da tako domoljubje postane pogostem iz golega sočutja do družih. Živimo med svojimi soderžavljani, ž njimi smo bolj ali manj ozko zvezani, njih žalost in veselje, srečo in nesrečo imamo vedno pred očmi; kaj je toraj bolj naravno, kakor da se vzbudi naše sočutje in da delamo po njegovem nagibu. Toda čednost v keršanskem smislu nima svojega sedeža v čutilih, ampak v prostosti. Čutila pa niso v naši moči, vstajajo pogostem brez vsake vdeležbe prostosti, med tem ko jih drugokrat tudi z vso silo prostosti vzbuditi ne moremo. Čednosti se pa lahko poprimemo v vsacem trenutku, kadekoli hočemo; to je očiten dokaz, da domoljubje, kot keršanska čednost, ne sme izvirati iz golih čutil. Pristavil bi k temu še, da je sočutje večkrat tudi brez vse moči, posebno pri tistih, ki so že od nature nekako brezčutni, ali ki so dalje časa živeli zunaj domovine.

Prednosti, na ktere se je opiralo počutno domoljubje, se znajo časoma tudi pogrešati pri domovini, mnenje se lahko spremeni, iz raznih vzrokov se komu znabiti drugod bolj dopade in tako bi bilo domoljubje podverženo vednim spremembam. In vendar se mora pravo domoljubje pokazati vsak čas, v vseh tudi najneugodnejših razmerah.

Da bode tedaj domoljubje pravo, keršansko, da bode imelo krepostno vrednost, mora imeti plemenitniji in čistejši vir; in ta vir je ravno čista ljubezen do bližnjega, ktero nam je zapovedal Bog sam. Na podlago te ljubezni naj se naslanja naše domoljubje, ljubiti moramo domovino, ljubiti svoje soderžavljane zaradi tega, ker so po Božji vredbi naši bližnji, smojih toraj dolžni ljubiti, a ne edino le zavoljo tega, ker je domoljubje tudi nam obilen vir raznoverstnih dobrót, ali pa zato, da bi se ložej gojila kaka skupna zamerza do družih narodov. Tako na podlagi ljubezni do bližnjega vzdigajoče se domoljubje je še le prava lepota in ima vrednost za kristjana.

Utegne pa kdo reči: „ljubezen do bližnjega mora po Gospodovem povelju biti splošna, ona ne sme izključevati nikogar, raztezati se mora tudi na ljudi unkraj mej naše domovine; dosledno bi moralo tedaj naše domoljubje obsegati tudi prebivalce družih deržav. To je res: vse ljudi moramo ljubiti, to je dolžnost; ali tukaj o tej splošni ljubezni ni govorjenje, tukaj je beseda le o „domoljubji, o ljubezni svoje domovine, svojega naroda. Res je, ljubezen do bližnjega mora biti splošna; loči se pa ljubezen kot absolutna (brezpogojna) in kot hipotetična (pogojna) postava. Kot brezpogojna vselej, od vsacega in za vselej tirja, 1) da nikoli nič tacega ne storimo, s čimur bi žalili bližnjega in kratili njegove pravice, in 2) da mu v vseh okolišinah dobro želimo. V tem obziru mora biti ljubezen splošna. Kot pogojna postava pa tirja, da bližnjemu svojo ljubezen tudi djansko skazujemo, in v tem obziru nas ne veže v vseh razmerah enako, temu le takrat, kadar bližnji potrebuje naše pomoči in kadar je nam mogoče mu jo skazovati. V tem smislu je toraj skazovanje ljubezni navezano na okolišine in prilike. Ljudem, ki so z nami v bližnji zvezi, smo sploh dolžni tudi pred drugimi dobrote skazovati, in taki so tudi

naši rojaki, soderžavljani, s kterimi smo v tesnej zvezi v vedni dotiki — v domovini. Ona je okrožje, ktero nam je Bog odločil za občnokoristno delovanje naše, tu sem, na to polje nas je postavil Večni, da bi tu pridno delali s skupnimi močmi in si pomagali v duhovni in telesni prid; tukaj naj se toraj v prvi versti v dianju pokaže naša ljubezen do bližnjega — oziroma do domovine. S tem pa ni odrečeno, da utegnejo nastati posebni primérleji in posebne večje potrebe, v kterih nas ljubezen veže tudi daljnim bližnjim skazovati enako djansko ljubezen. V keršanski nravi so stopnje ljubezni bolj natanko določene. Tukaj bodi opomnjeno, da ljubezen do bližnjega tedaj nikakor ne ovira domoljubja, temuč ga le še bolj pospešuje.

Vprašanje je sedaj: ali bomo popolnoma zaverгли domoljubje v navadnem pomenu? Tega ne; kajti dostikrat je ono sklenjeno s keršanskim domoljubjem; še celo potrebno utegne biti, zlasti pri tistih, ki se še ne morejo povzdigniti do pravega domoljubja. Tudi keršanstvo ga čisla, ako ni sklenjeno z zamerzo do družih narodov, pa nikakor ne kot poglavitno reč, temuč le kot sredstvo, s kterim se olajša spolnovanje deržavljanških dolžnosti; ono ga vodi, da ne zaide na napačno pota.

Kot kristjanje se moramo prizadevati za pravo, zaslužno, nam pristujoče, za keršansko domoljubje. V našem Gospodu samem, ki je, v kljub temu, da je živel med nehvaležnim ljudstvom in pod kervoločno vlado, imamo vendar najpopolniji izgled prave iskrene ljubezni do svoje domovine. Prišel je vesoljnemu svetu podariti svoje nebeške darove, najpred pa je posvetil svoje djanje zemeljski svoji domovini. „Pojdite k zgubljenim ovcam hiše Izraelove“ (*), s temi besedami je poslal prvič tudi svoje učence med svet. In kako močno ga je bolelo, ko je z Oljske gore oziraje se po mogočnem Jeruzalemu v duhu vidil britko osodo tega zalega mesta! Skerb za zveličanje njegovih prebivalcev in ljubav do kraja, kjer je prebival, ga je tako močno ganila, da je pretakal britke solzice. Koliko dobrot je tudi skazal vsem ljudem, kamor koli je prišel, koliko čudežev storil! „Hodil je okoli, delé dobrote“, se bere o njem v sv. pismu (**). In njegova britka in prosto izvoljena smert? Kaj je družega, kakor najsijajniši dokaz njegove čiste ljubezni do človeštva. Dobri pastir je dal življenje za svoje ovčice.

Tako je keršansko domoljubje čednost, zapovedana po Gospodovem nauku in posvečena z njegovim svetim izgledom. To je tisto domoljubje, kakoršnega niso poznali pogani, do kterega vzvišenosti nas je povzdignilo še le keršanstvo; to je tisto domoljubje, ki ni zastavljeno na kakoršne koli okolišine, ki torej ne preneha nikoli, v nobenih spremembah vnanjih razmer, gotovo zaradi tega, ker ostane vedno tudi njegov notranji vzrok in prvi vir; to je tisto domoljubje, ktero ima krepostno vrednost — toraj tudi zasluženje pri Bogu!

Ako imamo pred očmi to domoljubje, se nam pokaže še le v pravi luči zlobnost tistih mogotcev novorojenega nemškega cesarstva, ki so pod pretvezo nevarnosti za deržavo izgnali iz nemških mej jezuite, ki so vendar najzvestejši sinovi svoje očetnjave, pri kterih se iz vsih njihovih djanj ne kaže družega, kakor gola in iskrena ljubezen do bližnjega, in kterim je pač najlepše spričevalo dal svoje dni Janez III, kralj portugaljski, ko je djal: „Želel bi, da bi bil v vsakem mestu mojega kraljestva en jezuitovski samostan;“ (***) potem se razperše tudi vse očitjanja, s kterimi nas pitajo vsi tisti, ki ne poznajo ali nočejo poznati dolžnosti vernega

*) Matth. X, 5. 6.

**) Ap. dj. X, 38.

***) Daurignac. Hist. de la Comp. d. Jes. p. 36.

katoličana, češ, da se le preradi oziramo čez domače meje tje v Rim, da se ustavljamo tej ali uni postavi, da tedaj nismo domoljubni in še celo, da smo nevarni za obstanek države! Radi priznavamo, da se domoljubje naj sijajneje pokaže v spolnovanji postáv; toda postave se morajo vjemati z duhom katoliške Cerkve, ali saj mu ne nasprotovati. Bog je prvi in toraj tudi Njegova postava prva, katero nam tolmači njegova sv. Cerkev. Zvesti sinovi svoje matere Cerkve nikoli ne moremo in ne smemo priterditi temu, kar je zoper Boga in sv. Cerkev. Ni jih bilo in ne bo zvestejših podložnih, kakor so katoličani; vendar ne država in ne domovina jim ni malik, da bi mu prikimovali v prepovedanih rečeh. Vsak naj pomni, da ni samo ud države, ampak tudi ud katoliške Cerkve, kateri mora v duhovnih in cerkvenih rečeh pokoren biti namestniku Kristusovemu. Ravno zato pa, ker zvesto dajemo Bogu, kar je Božjega, cesarju, kar je cesarjevega, smo najzvestejši in najzanesljiviši državljani, in ne državi nasprotni. Sej so bili tudi prvi kristjane zvesti podložni svojih svetnih vladarjev, ali ko se jim je velevalo malikovanje ali prepovedovalo vdeleževanje pri keršansko-cerkvenih obredih, niso vbogali, vedé, da so take zapovedi in prepovedi krivične in zoper Božjo voljo. Boga je treba bolj poslušati, kakor ljudi.* Ne brigajmo se za vpitje širokoustnežev, ki so sv. Cerkev zaverгли in jo s teptanjem njenih povelj in naukov zasramujejo, ter bodimo prepričani, da je naše domoljubje iskrenejše od njihovega.

Domoljubi pravi so ravno tako malo tisti, ki veri nasprotno postave kujejo, kakor oni, ki so samo že kar tiče domačo besedo domoljubi, v vsem, kar se verske vnémarnosti tiče, pa deržijo z našimi nasprotniki; pri obojih veje pagansk duh, ki prinaša domovini in državi ne blagoslova, ampak kletev Božjo. Kaki domorodci so takovi ljudje, nas uči vsakdanja skušnja in zgodovina, — francoska prekucija je kervav dokaz takega domoljubja.

Mi pa spolnujmo cerkvene in državljanske dolžnosti po nauku sv. vere in tudi za naprej po geslu:

Vse za vero, dom in cesarja!

J. E.

O zaničarni odreji mladine današnjih časov.

Po mnogih krajih se slišijo pritožbe, kako slaba je odreja mladine, da otroci ne prihajajo tako čedni, priljudni, spodobni, pošteni, delavni, pokorni, hvaležni staršem in dobrotnikom, kakor je dolžnost in kakor vsak pameten in pošten človek želi. Druga neutajljiva prikazen je pa ta, da šolska mladina tudi telesno tako slabi, da se previdni po pravici poprašujejo, kaj bo iz tega? Že po gimnazijah so té prikazni obilne, še bolj pa, ko mladina z velikim trdom in natezanjem svoje zrelostne skušnje doverši in pridejo medli mladenči v bogoslovje ali pa v druge viši učne naprave. Toda o tej poslednji zadevi ne bode danes besede. —

Vzrok o slabi izreji išejo nekteri v rednikih, naj več pa v načelih sedanjega časa, ktere se kakor tista rakova bolezen razširjajo, spodjedajo in kužijo vse, kar je dobrega in zdravega. Da ima pa hudo vselej večí moč, kakor dobro, to je znana reč. Pervi redniki so starši sami, ki o prejetji sv. zakona obljubijo, da bodo keršansko odredili otroke, s kterimi jih Bog osreči. To ni le glavni pogoj, ampak tudi čast sv. zakramenta, in kteri se iz družega namena podajo v zakonski stan, jim iz njih zveze ni dobrega sadú pričati.

Ker je pa tolikrat namen napačen in piškav, toraj se ni čuditi, da je toliko nezadovoljnih, nesrečnih zakonov, toliko žalostnih nasledkov in med njimi ravno toliko slabe otročje odreja. Naj bi se vendar vsi, ki v zakon namerjajo stopiti, poprej čisto z Bogom spravili in posvetili svoj namen, da se ognejo nesrečnih nasledkov. Ljudje, ktere le strast, lakomnost in sploh grešne nagnjenja k altarju spremljajo, ostanejo živinski tudi v tem stanu, skerbé pri otrocih k večemu le za odreja v časni prid, in ker jim otročja dušna sreča nič mar ni, zato tudi malokrat veselje nad njimi doživé; in če jim tudi že drugo prav gré od rók, se otroci iz tacega zakona malo hvaležni skazujejo svojim staršem, ker resnična hvaležnost ima korenino v veri.

Nar hujši primérlej je tisti, kjer starši iz hudo-bije svojim ljubim otročičem odrekó to, kar je pred vsim nar bolj potrebno, namreč keršansko odreja, ali jih celo tudi s svojim lastnim zgledom kužijo, jih dajejo v krivoverske ali sicer slabe šole, jim doma nastavljajo kužljive bukve in časnike, pričó njih naj svetejši reči smešijo ali celo zasramujejo, jih vodijo v spodtikljive komedije, kazališa in sploh zanikarne družine itd. Taki otroci, pravi eden ameriksanskih časnikov*), so meséna žétev v mesenem in hudobnem poželenji sklenjenih zakonskih zvez svojih staršev. In kadar taki od staršev spačeni otroci odrasajo in dorastejo do starosti, v kteri bi morali biti Cerkvi kiné in lepota, državi pa podpora, kako se pač obnašajo? Ne da bi kaj storili za Boga in sv. vero, so povsod že ne očitni nasprotniki, pa vendar mlačni in vnémarni. Več zgledov imamo, da taki ljudje so med drugimi pregrehami tudi več ko živinsko nehvaležni. Marsikteri, ki so n. pr. od duhovnov podedovali lepih pomočkov, se ošabno repenčijo zoper Cerkev in duhovstvo pri pojedinah, kterih „ceho“ ravno z duhovskim denarom plačajo. Hvaležnost je čednost, ki se je človek večí del pozno nauči, najpoznejše pa ljudje, ki so brez vere izrejeni, ali pa so jo zaverгли. So ne mara taki ljudje za domovino in državo bolji? Ošabni petelini so, ki se obračajo tje, kamor jih žene samopridnost in napuh, nezanesljivi na vse strani, ker prave edino zanesljive podpore nimajo. V svojih organih živo pričujejo, kam so zašli, ker nič jim ni svetega in spoštljivega, razun le njih živinske strasti, kterim išejo tudi pri dobrih ljudéh veljavo pridobiti, vero in čednost pa ob veljavo spraviti.

Od slabo odrejenih in spridenih otrok starši toraj že v življenji pogosto prenašajo veliko britkost, zaničevanja in vsakterega terpljenja, kar je predkus tistega terpljenja, ki čaka v večnosti take starše, ki so namesto dobrih otrok izredili sovražnike sv. vere. Takim staršem hudobni njih otroci velikrat še v grobu mirú ne dajo, ker v svojih lastnih zadregah, ki si jih nakopljejo z zaničnim življenjem, starše še po njih smerti miljarijo, preklicujejo in kolnejo, ne dosti, da so jim njih stare dni na svetu neusmiljeno grenili.

V veliki zmoti so starši, ki otrokom sicer oskerbé vso mogočno odreja, samo verske ne, ako bi sicer tudi ne bili sami sovražniki sv. Cerkve. S tim se veri godí velika škoda, ker taki v veri ne vterjeni posvetnjaki si vendar domišljujejo, da kaj vedó in hočejo biti sodnik v verskih rečeh, kterih vendar ne umevajo in zanje tudi serca nimajo. Priča je ravno naša rovarska doba, da prav taki ljudje, ki v veri čisto malo vedó, ali pa nič ne, brez prašanja Cerkve in njenih dostojnikov o naj tehtnijih verskih in cerkvenih zadevah razločujejo in celo verske resnice same v pretres jemljejo — prav zato, ker sami nič ne verujejo. In kdo ne bo stermel nad prederzno nesramnostjo, s kakoršno se po časni-

*) Ap. d. V, 29.

*) Novojoška „Kirchenztg.“ 27. sušca 1873.

kih zoper naj večji svetosti človeštva rogovili! Judje, ki še judovske vere nimajo, kaj že keršansko — zavolj nesramnega življenja iz službe pregnani profesorji, frajmavrarji in očitni brezverci in nejeverniki se vdinjajo za vrednike tu ali tam pri „inteligenciji“ nove dobe, in potem jemljejo vse pod svoj greben, kar koli jim pod roke pride, naj raji po blatu cefedrajo katoliško Cerkev, vero, njene od apostoljskih časov posvečene šege, njeno duhovstvo in vse, kar koli je s tem v zvezi. To ima tako podobo, kakor bi kacega plašurja, mameluka, hotentota spustili v kaki ministerski kabinet, ali v pisarnico deželnega poglavarja, da naj on sodi, vravná, popravi, karkoli se mu prav ne zdi in da smé vse prebivalstvo dražiti in hujskati zoper red, naredbe in postave, ki ondi veljavo imajo. In tako počenjanje zoper naj večji svetinje vsih narodov se hoče imenovati „svoboda tiska“! Ker pa proizvodi ali sad iz tacihi rok prihaja tudi celo mladini v roke, je iz tega očitno, kam mora taka odreja človeštvo privleči na vse zadnje.

In ne dosti, da bi ostalo sploh pri takem spridovanji, nova éra sega še dalje in vstanovljajo se šolski, učiteljski listi posebej, da naj se celi stan odgaja prav po kopitu „tlažene nove svobode“, da molčimo še o drugih zadevah, ki pripomorejo plesti in namakati šibe za mlajši zarod, kateri se marsikterim sivim starcem več ne smili!

Pri tem je pa nekako gnanje in tišanje — ne toliko po novih šolah, ampak po nekacih „grossmogulskih“ palačah in dvorovih na vse kraje za stergane, boste in pod nosom še mokre otroke, kakor da bi doma po samih grajšinah prebivali, in to, kakor se je že večkrat dosti očitno pokazalo, iz nevošljivosti, ako je še sem ter tje kako duhovsko poslopje nekoliko očitniše, kakor pa šolsko stanovanje*). Svet kriči: „Naprej, naprej!“ Kam pa pojdete z mladino naprej, ako boste precej šterkovcem zidali gradove in palače? Gotovo, ko bojo dorasli za „gospode“, jim boste „gradove v zrak“ zidali, če jih ne že zdaj.

Delajte in skerbite mladini za čedno stanovanje in poduk, pa po pameti in na edino pravi in zanesljivi verski podlagi. Poprej omenjeni ameriški list pravi: Velikrat se pozneje vidi, da toliki trud, dajatve in stroški za mladino — vse je zaverženo, ker pri tacihi otrocihi se ne vidi nič ljubezni do Boga, nobenega spoštovanja do staršev; toda prepozno, zamujeno je! Starši in učitelji — išite najpoprej kraljestva Božjega in njegove pravice — tudi pri odreji prelube mladine; potlej in le potlej samo vam bode priveržena tudi njih lepa in koristna omika za časne potrebe.

Ogled po Storenskem in dopisi.

Vabilo.

Razstava cerkvenih paramentov, ki jih bo bratovščina presv. Rešnj. Telesa letos razdelila med revniše tarne cerkve naše škofije, se začne 1. majnika v sobanah čast. Uršulinskega nunskega samostana ljubljanskega. Odperta bode razstava skoz 8

*) Ako se ozremo na našo deželo, so lepe šole, kodar se nahajajo kljuba duhovščicam (n. pr. v št. Vidu, na Brezovici in drugod) večji del zidale radovoljno na nagib in pod vodstvom duhovnov; ne pa kričaveev, ki jim ni za šole, ampak za tep-tanje duhovske veljave.

dni, namreč do 8. maja, vsaki dan od 8 zjutraj do 6 zvečer, ter bode vsakdo imel priložnost prepričati se, s kakim vspehom je bratovščina zveršila svojo nalogo.

V Ljubljani, 23. aprila 1873.

Dr. Pauker,
vodja bratovščine.

V korist „Kalvarije“ in „cerkve sv. Jožefa“.

Danica je prinesla 4. 11. 18. mal. travna t. l. dopis več meščanov, da bi se zidala cerkva ali kapela v čast sv. Jožefu, častitljivemu velikemu varhu Sina Božjega, pa'ronu naše dežele in vesoljne katoliške Cerkve, in naj bi se ta cerkva ali kapela tako postavila, da bi do nje peljale postaje, „štacijoni Kalvarije“.

Prav serčno me veseli, da se ta misel razširja po mestu in drugod, in želim, da v vsakem oziru „goli Golovec“ s cerkvico se kmali spremeni v prijeten „Jožefov hrib“ — ravno tako, kakor se je ozaljšal „Rožnik“ na duhovno in časno korist Ljubljanskega mesta in njegove okolice. Tudi Karlovsko zapuščeno predmestje sploh bi se potem gotovo povzdiguilo in dobilo bi lepše lice in večji živost.

Razglasila je Danica že glas oserčivnega pisanja z Dolenskega in zbudilo se bo gotovo veliko število dobrih kristjanov, da se vresniči ta vse hvale vredna misel. Glavni naš namen pa je spomin Kristusovega terpljenja pri Ljubljani in posebejno čišenje sv. Jožefa, kterega so premnogi v potrebah klicali in kličejo na pomoč, in — ne zastoj. Zanašam se, da sčasoma bode na zaznamnjem mestu „kraj milosti“ — v tolažilo mnogim prebivalcem. Naj bi večji odbor meščanov to reč hitro v roke vzel, in naj bi v tej dobri reči ne imeli nasprotnikov.

Izveršiti se pa zamore ta lepi namen le tako, če bodo zraven drugotne pomoči priljudnih meščanov tudi denarne podpore zadostno prihajale. Jest podpisani želim k temu kaj malega pripomoči in toraj s tem pristavkom, da pride v treh letih do zidanja Kalvarije v čast Zveličarjevemu terpljenju in cerkvice sv. Jožefa, obljubim o začetku dela dotičnemu izverševalnemu odboru izplačati sto in petdeset gold., in še dalje se zavežem od tega zneska, začeniši z današnjim dnevom, dodati tudi obresti po 5 odstotkov.

V Ljubljani, 25. aprila (o začetku 9dnevnice k „Varstvu sv. Jožefa“, ki bo 4. majnika).

Tomaž Pirnat,
posestnik v Ljubljani.

Ranjcemu g. Jožefu Koširju.

Borovniškemu kaplanu ter predragemu sošolcu in prijatelju v spomin.

Dies, Care, Mel CVrsore VeLoClores fVerVnt.
(Job. 9, 25) P. B. C.

Hiti za dné s kosó sklepano
Na travnik kosec, urno seče,
Zelenje, bili k tlam pomeče —
Vse skrižem cvetja je nastlano.

Ženjica vstane pridna rano,
Na polje žitno berzo teče,
Se bliska serp, ko solnce peče —
Je snopja kupe nametano.

Enako smert ljudi podira,
Kosi in žanje neprestano,
Vse — staro, mlado vprék pobira. —

Zapustil, Jože! svet nesrečni
In nas prijatle si tak rano, —
V Gospodu vživaj pokoj večni!

Umerl je Jože 4. aprila zvečer po kratki bolezni za kozami. Nalezal jih je bil menda izvrševaje svoj duhovski posel. Pokop je bil 7. aprila zjutraj ob 9. Da-si je bilo vreme prav neugodno, zbralo se nas je bilo vendar 17 duhovnov, med temi štirje sošolci. Ljudstva je bilo silo veliko. Obilo so tekale solze, nisem videl kmalu toliko joka — gotovo najlepši, najočitniši dokaz, kako ljubljen in spoštovan je bil ranjki gospod Jožef v Borovnici. Žalosten dan je bil to za vso faro Borovniško; prežalosten za njegovo že priletno mater, brate, sestre in prijatle; žalosten tudi za nas, duhovne sobrate, ki smo ga s terpkim srcem spremili na grobišče k zadnjemu pokoju, kjer bodo počivali ranjcega ostanki do tistega velicega dne bodočega vstajenja, ko na poslednje trobente glas vstanejo trupla naša v novo neumerjoče življenje.

Z britkim srcem smo se ločili od ranjcega gomile. Bog mu daj večni mir! —

Tako smo, sošolci dragi, že spet zgubili ljubega součenca in prijatela — jaz pa še zlasti najstarejšega tovariša na poti šolskega naobraževanja — zgubili krepkega, vnetega sodelavca v vinogradu Gospodovem. Bogu bodi potoženo za to zgubo! Duhovni mró: zgubljam pogosto prav mlade moči, stari onemagujejo, mladih, kakor se vidi, bode skozi manj, in še ti so pogosto vsi slabovižni in bolehní — tako mora v kratkem nastati pomanjkanje duhovnov prav občutljivo. Ako pa povzdignemo oči, vidimo žetve veliko, pak tudi nerazoranega polja dovolj, ktereja je treba še le rahljati, trebiti ter zernje Božje besede pokladati vanj. Prosimo toraj Gospoda žetve, da nemili duh časa oberne na boljša pota ter pošlje obilno pridnih in gorečih delavcev na duhovno svoje polje! Delajmo pak tudi sami neutrudljivo za Božjo čast in zveličevanje duš, čujmo vsak na svojem mestu, bodimo za toliko bolj pazni, kolikor večje nevarnosti nam žugajo povsod, prenašajmo pogumno težo in vročino dneva, vsikdar pripravljeni iti po plačilo, katerega je raniki gosp. Jožef tako zgodaj prejel. Malo je na tem, koliko časa živimo, vse pak na tem, da dolžnosti svoje natanko storimo (F. Salez). „Senectus enim venerabilis est, non diuturna neque annorum numero computata; cani autem sunt sensus hominis et aetas senectutis vita immaculata“ (Sap. 4). Ranjki pak bodi priporočen v molitev ter blagi spomin vsem, in se posebno sošolcem, znancem in prijatelom.

Na Dobrovi, 21. aprila 1873.

Anton.

Iz Ljubljane. (Tagblatt — razlagavec sv. pisma, in „Iwakura — njegov izgled.) Undan je Tagbl. ljubljanske škofo in duhovne učil „katekizem“; sedaj se je za stopinjo više skoračil in pričel je razlagati ter „exegisirati“ sv. pismo. Skrije naj se Allio! Kaj ste vi bogoslovski profesorji pred tako lučjo učenosti in svetosti(?)! Vi, ki ste toliko let študirali, ne veste nič; Tagblattov mož, ki tega ni nič študiral, on to reč vé in zná! Najé se kaki „kvaterni“ dan v steklenjači kaj „pomalanega“ Brezenškega blaga, se vsede, pa ti razlaga stavke sv. pisma, kakor bi škopo rezal!

V št. 85 in 86 se je spravil nad stavek: „Bogu moramo bolj pokorni biti, kakor ljudem“. „Napis“, ki ga je spisu postavil, že precej kaže, da je pisaje sedel

zraven „kosmatega rilca“. In kako je razlagal?..... Natezavši „Sokrata“ in „budaizem“ je poslednjič iznašel, da une besede sv. pisma sicer pomenijo: „pravico govora in uka“, pa blezo le za Tagblattovo „katekiziranje“ in „exegiziranje“ (in ne mara tudi za Iwakurino malikovanje); kajti v ustih „ultramontancev“ so le-te besede „zloraba“ in „gotteslästerung“; sej se utegnejo obračati zoper „državno omnipotencierstvo“, ki ga je T. zopet „glorificiral“, — opsoval pa po svoji „večni nalogi“ papeža in nektare verske resnice.

Ljudje tagblattovskega semena ne marajo za katoliške razlagovce, naj bi jim kdo citiral tudi naj bolj sloveče može. Pisal je pa ravno o omenjenem stavku sv. pisma nedavno nekako „exegezo“ tudi mož luteranske vere, ki bi utegnula morebiti tudi kacega liberalca ali celó liberaluha zanimivati. Dr. Nevine, duhoven anglikansko-protestantske cerkve, je v enem londonskih časnikov razglasil dolg spis, iz katerega je nekaj posnela „Kölner Volksztg.“, mi pa naj postavimo tū le nektare stavke iz njega. Protestantški „exeget“ pravi:

Jezuiti Boga in njegove zapovedi stavijo nad človeške postave (nad Tagblattovo „najsve-tejše državno omnipotencierstvo“). Može preganjati, ktere tako vero spoznavajo in po tej veri živé, to se pravi tirjati, da naj se v vsaki državi ravna po samovolji —, ali da naj se cerkev svojemu obstoju odpové; to bodi svoboda! Pred tremi stoletji se je tudi na Škotskem tirjala ta svoboda; anglikanski škofje to dobro vedó. Kar danes zahtevajo jezuiti, je ravno tisto. Protestantje! Vdeleževati se preganjanja jezuitov, to se pravi, zvezati se s sovražniki vsake vere. Ako s pomočje vaše blagozaupljive priprostosti svoj namen dosežejo, nastavili bodo zoper vse kristjane, zoper vse, kteri še v Boga verujejo . . .

Nič se ne anam povedati: Ako jezuiti Nemčijo do čistega zapusté, nemško cesarstvo, ponós naših anglikanskih protestantov, bode razdjano od socijalistov, preden deset lét preteče. Preženite jezuite iz Evrope, in rudečkarija bo povsod obhajala zmagoslovje. Potlej se tresite, vi mogočni meščanje angleških mest in bogati bankirji, vi prevzetni kupčevavci! . . . Kaj porečete, ako komunisti napovedó, da vsi bogatini so sovražniki narodu? Takrat bodete grenko, pa zastonj obžalovali, da ste veselja poskakovali, ko so preganjali ubožne sinove sv. Ignacija Lojolana“ itd.

To je tudi nekaka „eksegeza“, — ni li istina? In ko bi bila iz Daničinega peresa, bi se marsikteri liberalni mož zakrohotal, da bi se steklenjača stresla. Kaj pa, ko je iz proteštanskega peresa, kterim je Tagblatt s svojo postrežljivostjo tako rekoč „mežnar“ in ponižen sluga?

Ker sem nekoliko pojasnil, kako izversten „ekseget“ je Tagbl., naj pa za kratek čas še povém, koliko imeniten „tolmač“ ali „ponemčevalec“ iz stavkov „Danice“ je ta „visokocivilizirani“ list.

„Pri tem (preganjanji katoličanov na Japonskem) imajo tudi brezbožni mavtarji svojo roko vmés“ — se pravi po tagblattovsko: „Und das Alles geht von den Freimaurern aus“. — Iwakura liberaluh je nekako deležen tega preganjanja — tolmači Tagblatt tako-le: „Der Erzliberaluch Iwakura ist der eigentliche Hauptanstifter ger Christenverfolgungen in Japan“ . . . Take so navadno Tagblattove tolmačevanja in njegove naznanila v cerkvenih zadevah — čisto enake njegovemu poštenju. Zato pa ni dvomiti, da mu bode „Iwakura“, malikovavski „Gentleman“, oskerbel naj imenitniši častni red svoje dežele, precej kakor domú pride. — Ako so nepresegljivo imenitne Tagblattove „eksegeze“ in „tolmačenja“, jih utegne njegova „zrela lo-

gida“ vender še za kake vatlje prekosit. Kdo ne bo občudoval zrelih sklepov, kakor je n. pr. ta-le: Ker nekteri japonski pobje tudi v Mičiganu v Ameriki (kjer menda študirajo) katoličanov ne trinožijo, kakor njih starci na Japonskem; zato so Daničine naznanila o preganjanji v Japonu „lažnjive pretirave“. Take naznanila pa so imeli drugi časniki še obširniše kakor Danica. Če je kaj „pretirave“ za gotovo ne vemo, ker tam nismo bili; to pa je lažnjivo povernjeno, kar je Tgbl. iz Danice ponemčil. Po nekem anglikanskem teologu je T. povedal, kako so omenjeni japonski mladiči bistroumni, gibčni, pridni, pa tudi zamerzni zoper „vero rimskega papeža“, z eno besedo: pravi „džentelmens“ in čisto po T—vi volji. Iz samega navdušenja za njih „oliko“ se je torej T. precej spet zakadil z novo togoto v papeža, nekatere verske resnice, in pa v katoliške misijonarje, ki se prederznejo takim bistrim in izobraženim ajdom pravo vero oznanovati! List ljubljanske „inteligencije“ ni tedaj le na strani Bizmarka, švicarskih in laških zatiravsev katoličanstva; temuč postavil si je tudi „botra“ paganom, bolj prijatel je molivcem 492 velikih in 2640 malih bogov, kakor pa častivcem edinega pravega Boga. Vse to in tako pojasnuje, kako „nezmotljiv“ in „učen“ je ta list, pa kako čiste namene ima, kadar začne škofo, duhovne, in naše doktorje bogoslovja učiti „katekizem“ in „eksegezo“. Kdo se ne bo zbal pred toliko vnmemo za oliko, učenostjo, logiko in doslednostjo?! Zato smo ravno o pravem času za Danico dobili iz prijazne roke tako-le svarilo:

FVge Care DieI foLIUM LabaCense: VapVLat!

Prepričani smo o Tagblattovi „irudicije“ tudi v latinščini; ako bi pa vender bes hotel, da bi mu „Ivaku-rina“ beseda glajše tekla kakor latinščina, naj mu povemo še pomen tega svarila; glasi se blizo tako le:

Tagblatt čuden je Pavliha,

Sam po ustih se udriha;

Beži, dragi, koj — le koj:

S Tagblattom zgubljen je boj!

— Zarad direktnih volitev je zdaj veliko gorjenja in poganjanja, kako naj se ravna, da bo za vse prav. Mi smo svoje prepričanje ob kratkem že naznanili, ki ga noben človek ovreči ne more. Narod naš je celotno (kompaktno) slovensk in še bolj celotno katolišk; to ste dvé podlagi, od katerih noben pošten domoljub odstopiti ne smé, ako noče biti izdajavec. Poslanci toraj morajo narod zastopati po njegovih celotnih potrebah; toraj ne tisti, ki snujejo na nemško-brezverski in ne oni, ki delajo na sami narodni ali pa na narodno-brezverski podlagi niso za poslance in ne bojo koristili našemu narodu, ampak zmiraj večji zmešnjavo bojo napravljali. Kdor bi imel voljen biti, mora biti vse-skozi mož za vero, dom, cesarja, ne le z besedo, ampak v djanji. Dobro je, če je vsak poslanec zmožen na zboru tudi govoriti, bistvena lastnost pa to ni; dandanašnji se v načelnih prasanjih strast za nobeno dokazovanje nič ne meni; glavna reč je toraj nepremakljiva peštenost, skupno poganjanje poslancev naše dežele za dobro reč; nekteri bojo že tudi med njimi, kakor vselej, ki bojo zmožni čversto in ob kratkem razodeti potrebe in misli svojega naroda.

Politiške družbe, srenje in njih moške po deželi v edinosti s „Slovenijo“ naj delajo v tem pomenu, in ne za betvo naj se od tega ne odstopi, ako hočete, da bo res prav. Voljenci naj dobro pomislijo, če so nalogi kos; volivci pa naj prevdarijo, da volitev je vestno opravilo in da je izdajavstvo nad sv. vero in nad deželo, ako se dá kdo podkupiti, ali pa če sicer iz samoljubnih namenov glasuje za nasprotnika vere ali naroda.

Govorili in delali te dni so „Narodovci“ za nekak „centralni odbor“ v prid direktnih volitev po vsem Slovenskem; „Novice“ pa dokazujejo, da to je nepraktično in skor nedosegljivo, ter zavračajo za našo deželo na „Slovenijo“ v edinosti z deželo.

Iz Tersta. — Kako srečni (?) smo vender Teržačanje! Imamo mestne očete, ki ostro gledajo, da se nobenemu verskemu društvu kar las ne skrivi! Za vse enako veljajo medverske postave 25. maja 1868, ki zagotavlja prostost verskega spoznanja vsim. To prostost pa naši očete varujejo s tem, da katoličanom navadne obredne procesije očitno voditi prepovedujejo, češ, da nebi se žalila prostost verskega spoznanja. Prepeličarjev (judov; tako jih dijaki na Dunaju imenujejo), ki takih procesij nimajo, ali pa tistih kristjanov in nekristjanov, katerih versko spoznanje je v tem, da nobena nimajo. Ta predstavka bode bolj pojasnilo, kar zdajci nasleduje. Kakor drugod, se tudi v Terstu z vso slovesnostjo obhaja prečastitljivo vstajenje N. J. Jezusa Kristusa, ter se v ta namen ali v saboto zvečer, ali pa velikonočno nedeljo zjutraj rano vodijo pri farnih cerkvah procesije s svetim Rešnjim Telesom okoli cerkve, ali pa se po priložnosti še malo bolj potegnejo, kar se zlasti godi pri stoljni cerkvi sv. Justa, pri kateri je procesija posebno slovesna. Vodijo jo sami presv. škof in vdeležujejo se je tudi nekteri mestni očete z glavarjem na čelu, kar smo opazili tudi letos. Ne dvomimo, da se gospodje imenovane procesije vdeležujejo iz prepričanja; zakaj ako bi se je iz družih vzrokov in namenov, bi to bila gerda hinavščina; zato ne moremo zapopasti, kako se je moglo sledeče prigoditi. Pri cerkvi Marije Pomočnice, ali kakor jo tukaj splošno imenujejo, „starega sv. Antona“, se Kristusovo vstajenje obhaja v nedeljo zjutraj ob petih s procesijo, koja je do letos, ne vemo zakaj, hodila le znotraj po cerkvi od Božjega groba okoli do velicega altarja. Ker se pa ta procesija pri drugih farnih cerkvah razteza ven iz cerkve, ter se tako očitno obhaja veselo vstajenje Gospodovo, in ker se je ravno pri tej cerkvi, ni davno, vstanovila bratovščina pod varstvom sv. Antona in sv. Lucije (bratovščina, ktere namen je tudi povelicevati očitno službo Božjo), zato se je izrekla želja, naj bi se tudi pri tej farni cerkvi peljala procesija Kristusovega vstajenja iz cerkve ven okoli lepega verteca, ki je napravljen tikoma cerkve za občno sprehajališče. Ta želja se je naznanila mestni gosposki le zato, da ona, kakor je njena dolžnost, varuje in gleda na občni red. S tem se je mislilo zadostiti pristojnosti in vljudnosti; nihče ni mislil, da od strani mestne gosposke, ktere glavar se sam vdeležuje enake procesije pri stoljni cerkvi, bode zaradi procesije pri starem sv. Antonu kaka zapreka vstala. Ali glej! zgodilo se je vse drugač! Naši mestni očete so modri, previdni moške (?), bistré glavice in zraven tudi do strahote „liberalni“. Veste, kaj so odgovorili na prošnjo imenovane bratovščine gledé na procesijo? Poslušajte: „Mi (mestno starašinstvo) spoštujemo večino katoličanov v našem mestu in spodobno cenimo pravice, ki se tej večini pristojijo; ali odkar so razklicane medverske postave, ki zagotavlja vsakemu prostost verskega spoznanja in vesti, smo nasprotni vsim očitnim procesijam, tedaj nam je prav žal (!), da vaše prošnje (voditi očitno procesijo vstajenja) ne moremo dovoliti, ker ravno tam blizo une cerkve je postaja za fijakarje, mlekarice in kruharice“.

Čudite se modrosti, ne Salomonovi, ampak naših mestnih očetov! Kaj ne, kako dosleden je odgovor, kako temelito motiviranje?

Ker medverske postave zagotavlja vsakemu prostost verskega spoznanja in vesti, vam ne dovolimo procesije, da imate prostost vsaki v svojem kotičku vero

spoznavati, kakor vam ljubo in drago; ali na ulice, na očitnost ne smete, zakaj kaki konj ali kljuse, ki tam na tergu dremlje, bi se z Vašim petjem, z Vašo molitvijo čutila razžaljena v svoji prostosti (ako ravno fjakarji še le zjutraj ob sedmih dohajajo na svoje navadne postaje); mlekarica bi se (se ve da že zjutraj ob petih?) motila v méri, tedaj bi si vest težila, ako bi Vi kake prav kratke minute tam okoli procesijo vodili; in edini kruhar, ki tam v koti pod drevesom svojo robo hvali (pa nikdar že zjutraj ob petih ne), bi morebiti za štruko, ki sicer stane dvajset soldov, dobil deset soldkov, ker bi ga bliščoba sveč motila! Tedaj zavolj konjske, mlekarke in kruharske prostosti Vi katoličanje ne smete biti prosti, toraj ne procesije voditi zvonaj cerkve. Take doslednosti menda ni bilo niti v Herkulovi Abderi, niti v pruskem ali pa badenskem Krevinkelnu. Naši očetje vse prekosijo; in kaj bi ne: sej smo v 19. veku, in naši očetje so progresisti ali naprednjaki perve verste. — Ali glejte možje, kdor verv preveč nateza, temu se preterga in on se v brezdno prekucne. Ne mislite, da s takim početjem boste zaterli zavést katoliško Teržičanom, ktere zastopate — pa jako slabo; bolj ko pritiskate, večji upor se zoper Vas vzdiguje. To že morebiti sami čutite; zakaj vsled vaše prepovedi, ki jo ljudstvo vé dobro in jo bo vedilo ceniti, ukljub vašega očitnega početja zoper versko čut katoliškega ljudstva, so bile cerkve veliki teden s pobožnimi natlačene, bila je procesija vstajenja pri sv. Justu na veliko saboto tako obiskovana, kakor malokedaj, ukljub vsega vašega zopervanja se verski, katoliški duh bolj in bolj budi, in upamo, da bo vaše namene kmalo, kmalo zadušil.

Kakor s prepovedjo imenovane procesije, tako tudi z drugimi svojimi deli naše starašinstvo kaže, kakoga duha da je. Iz mestnih šol (ne c. k.) se vera tako rekoč s silo preganja. Kateheti šolsko mladež k spovedi morajo voditi tako rekoč skrivaj, o dnevih kadar šole ni; učiteljem je prepovedano pri ti priliki mladež spremljevati in nad njenim obnašanjem čuti; navadne duhovne vaje ob času velikonočne spovedi so se letos na mestni gimnaziji in na mestni realki prepovedale; in več takega, kar vse kaže, kako se hoče s silo zatreti vse, kar je keršanskega. Žalibog, da duhovska gosposka proti vsemu temu ne najde podpore, kjer bi jo najti imela; toraj ji ne ostane družega, kakor moliti, terpeti in v svojem krogu delati, kolikor ji je moč in boljših časov čakati. Bog jih skoro daj!*)

Pristavek: Vos Libera Les ECCLESIA M qVoqVe aVDIte!
P. B. C.

Avstrijsko. Časniki te dni so bili polni naznanil o mnogoterih pripravah, vošilih, slovesnostih, deljenji redov, kar se je godilo o poroki dobre cesarjeve hčere nadvojvodinje Gizele s parskim princem Leopoldom.

Finančni odbor v gosposki zbornici je sklenil povišanje plače tudi za skupne vradnike, kakor se je povišala cislatajskim vradnikom . . . Drugim se vedno povišuje, — naj bi se tudi plačevalcem kaj ponizalo! — Državni zbor se je sklenil 24. t. m.; kdaj se skliče novi po direktnih volitvah, še ni znano, kakor tudi za deželne zbore ne. — Poljak Ziemiałkowski je postal minister brez poslovnega oddelka, — blezo zato,

*) Kako grenko je teržaška mestna gosposka razžalila katoliško prebivalstvo s tem in mnogoterim drugim trenjem katoliškega čutila, kar je „Dan.“ že nekterikrat naznanovala, kaže tudi to, da enake spise o tej reči, kakor je pričujoči, so prinesli tudi drugi časniki, kakor „Ancora“, „Litorale“ itd. — Sploh pa bode katoliško prebivalstvo sčasoma se že zmodrilo in spoznalo, iz kakošne moke so „gospodje liberalci“, in bode bolj previdno pri volitvah, ko bode večkrat otepeno.

Vr.

da bi Poljce zopet kaj bolj privezali. Unim 35 poljskim poslancem, ki so bili državni zbor zapustili, je vzeta pravica v zbor in delegacijo. V Pragi so 20. t. m. slovesno obhajali rojstni dan cesarja Ferdinanda.

Razne novice. Na spomlad se je pričelo novo katoliško gibanje v korist sv. Očeta po več deželah. Na Francoskem, Italijanskem, v Belgiji se pripravljajo božje pota v ta namen. — V Bolonji so liberaluhi pod nalaš nastavljenimi pretvezami pregnali mladenče iz nadškofovega mladenškega semeniša. Starši so silo razdraženi s takim trinoškim teptanjem nedotikljive pravice, ki jo imajo za pravno in umno odrejo svojih sinov; toraj serčno oporekajo zoper neopravičljivo obnašanje krajnega šolskega sveta, ter kličejo v pravico in svobodo očetov, ki jo imajo v odreji svojih otrok. Vitezi maltazarji, plemenitniki spodnjega Renskega in iz Vestfalije, so v adresi naznanili pruskim škofom in nadškofom zvestobo po geslu svojega reda: „V brambo vere“. Mi ostanemo terdno zedinjeni z našimi škofi, oboroženi z veselo serčnostjo, s poskušeno zvestobo in s sinovsko podložnostjo, kakor se spodobi katoličanom in udom našega reda, za nas bode čast vojskovati se z njimi v tej hudi borbi in deliti njih osodo, kakoršna že bo. Naš boj, ali veliko več boj Jezusa Kristusa, bode pridobil zmago Cerkvi, in s tim mir pod senco Križa“. Tako sklepajo blagi plemenitniki. Kaj pravijo k temu marsikteri slaboverni plemenitniki po Slovenskem? — V kratkem se imajo pruski škofje sniti v Fuldi v posvet zastran obnašanja do postav, ki zadevajo razmero med Cerkvijo in državo. — Laški in drugi časniki so bili te dni polni osoljenih zabavljic zoper drakonski dekret, s katerim je prefekt v laškem Vidmu prepovedal procesijo k Mariji Devici nad Čedadom. „Litorale“ pravi v dolgem spisu med drugim, da ta „ordonanca“ je vredna kacega turškega pašata. — Sv. Oče so 21. t. m. angleškega princa Alfreda v posebnem zaslišanji sprejeli, 22. t. m. pa portugalskega poslanca. — V Liecen-u na Štajerskem so tatovi v davkariji okradli kaso za 12000 gld. — Na Španjskem je nezmerna zmešnjava vse križem; frajmavarski liberalizem je vse na glavo postavil. V Santjagu je umerl kardinal vikši škof Garcia Cuerta. —

Duhorske spremembe.

V ljubljanski škofiji. Prestavljeni so: G. Porenta Jan. zavoljo bolehnosti od sv. Petra v Polje; G. Porenta Fr. od sv. Križa p. T. k sv. Petru v Ljublj.; G. Kutnar Ign. iz Boštanja v Doberniče; G. Saje Mih. iz Šmartna v Boštanj; G. Nemec Ant. z Dovjega v Šmartno pri Lit. — G. Juvanec Jan. gre s Česnjic za farnega oskerbnika na Primskovo.

V teržaški škofiji. Prestave č. gg. — Jan. Jelenc postal je župnik v Sovinjaku; — Jan. Ivič kaplan pri sv. Matiju pri Žminu; — Božič (Natalis) Depiera duh. pom. v Moščenicah; — Fr. Bukovec duh. pom. v Lindaru; — Alojzi Brozović duh. pom. v Momjanu; — Anton Pučič gre začasno v pokoj.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Mirnapeški farmani 26 gl., proseči sv. blagoslova zase, za svoje družine v življenji in za srečno zadnjo uro; sami pa tudi Boga prosijo za rešenje svojega ljubega Očeta Pija IX, ki jih Bog živi še mnogo mnogo let, če jih tudi sovražniki naše svete vere vsak dan želé pokopati! — Po č. g. K. 5 sreb. tol.

Za afrik. misijon. Iz Ambrusa 73 kr.

Za misijon v Bulgariji. Preč. g. dek. J. Jan. 5 gld. — Neimenov. po g. K. 10 gld.

Za misijon v Bosni. Neimen. po g. K. 15 gl.

Za varhe Bož. grobu. Iz Kovorja 1 gl.
(Darovi za „Kolvarijo“ in „cerkev sv. Jožefa“ prihod.)